

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 172/2012-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. apríla 2012 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti C., a. s., B., zastúpenej spoločnosťou B., Advokátska kancelária, B., v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. J. B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a jej práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 27. júna 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 201/2003 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo 14. decembra 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cob 414/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti C., a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. marca 2012 doručená sťažnosť spoločnosti C., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta

porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 26 Cb 201/2003-439 z 27. júna 2011 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Cob 414/2011-485 zo 14. decembra 2011.

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že spoločnosť M., s. r. o., sa žalobou z 3. novembra 2003 domáhala voči sťažovateľovi náhrady škody v sume 26 980 000 Sk s príslušenstvom. Ku škode malo dôjsť v dôsledku realizácie záložného práva odpísaním akcií emitenta T., a. s., ktorých majiteľom bol žalobca ako záložca. Sťažovateľ sa totiž podľa názoru žalobcu *„nezaoberal skutočnosťou ako je splatnosť pohľadávky, platnosť záložnej zmluvy z obsahového hľadiska a platnosť záložnej zmluvy z formálneho hľadiska“*.

Okresný súd rozsudkom č. k. 26 Cb 201/2003-439 z 27. júna 2011 uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 895 571,93 € s príslušenstvom a povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania. Okresný súd dospel k záveru, že sťažovateľ *„porušil svoje zákonné povinnosti tým, že zaregistroval neplatnú záložnú zmluvu a umožnil tak vznik záložného práva a následne povolil realizáciu záložného práva, hoci mal vedomosť o predĺžení splatnosti zabezpečovanej pohľadávky. V prípade, že by odporca nezaregistroval záložné právo vyššie opísaným spôsobom a následne nepovolil realizáciu takéhoto práva, nedošlo by k zníženiu majetkovej sféry záložcu. Z tohto dôvodu je preto daná príčinná súvislosť medzi porušením povinnosti odporcu a vznikom škody na strane poškodeného. Realizáciou záložného práva k akciám v majetku záložcu došlo k prevodu týchto akcií na tretie osoby a teda k zníženiu hodnoty majetku záložcu.“*

Rozsudok okresného súdu sťažovateľ napadol odvolaním. Namietal, že *„prvostupňový súd nielenže nevykonal nápravu porušenia práv žalovaného, ale aj neúplne zistil skutkový stav veci, pretože opomenul vykonanie viacerých podstatných dôkazov predložených žalovaným, ktoré významným spôsobom menia skutkový stav veci. Ďalej vyslovil názor, že v danom prípade nedošlo k zmenšeniu majetku žalobcu ale v dôsledku realizácie záložného práva záložca v súlade s ustanovením § 332 ods. 1 a 2*

Obch. zák., vstúpil do pozície veriteľa a vznikol mu nárok voči priamemu dlžníkovi a preto nie je splnená podmienka na priznanie náhrady škody a to vznik škody. Ďalej vytykal súdu, že sa nezaoberal námietskami v jeho vyjadrení zo dňa 3. marca 2011, neprihliadol na jeho návrh na vypracovanie posudku znalcom ustanoveným súdom, pritom znalec pri stanovení hodnoty spoločnosti vychádzal z predpokladaného vývoja spoločnosti v horizonte piatich rokov, kde ukazovatele vývoja boli nastavené ideálne a znalec naplánoval neustály a ideálny rast spoločnosti, pričom do úvahy nezobral možné riziká podnikania. Za nesprávny označil aj záver súdu prvého stupňa týkajúci sa liberačných dôvodov, keď vylúčenie zodpovednosti podľa § 56 ods. 7 zák. o cenných papieroch a nesplnenie prevenčnej povinnosti podľa § 382 Obch. zák. a zakročovacej povinnosti podľa § 384 ods. 1 Obch. zák. poškodenou stranou, nepochybne predstavujú liberačné dôvody, pre ktoré nie je možné priznať žalobcovi náhradu škody. V odvolaní rozporoval aj priznanú výšku náhrady trov konania nakoľko žalobca nevykonal až 16 úkonov právnej služby.“.

Krajský súd rozsudkom č. k. 3 Cob 414/2011-485 zo 14. decembra 2011 napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil. V celom rozsahu sa stotožnil so závermi okresného súdu, „a to z dôvodov uvedených v odôvodnení napadnutého rozsudku“. Okresný súd podľa názoru krajského súdu „postupoval v súlade so zákonom keď sa riadil v zmysle § 226 O. s. p. právnym názorom odvolacieho súdu vyjadreným v jeho zrušujúcom uznesení, ktorý jednoznačne konštatoval, že žalovaný porušil povinnosť, keď v rozpore s § 42 ods. 1 ZCP predloženú záložnú zmluvu nepreveril z hľadiska, či má zákonom vyžadované predpísané náležitosti, či sú zmluvné strany dostatočne identifikované a či je podpísaná osobami oprávnenými za zmluvné strany konať, a hoci nebola podpísaná v súlade s výpisom z obchodného registra, zmluvu zaregistroval a ďalej, že napriek tomu, že vedel, že lehota splatnosti záväzku bola na základe dohody 4. máj 2003, teda, že dátum platnosti blokácie nemal byť 31. december 2001, ale 4. máj 2003, žalovaný zmenu stavu účtu majiteľa cenných papierov previedol k 27. novembru 2001 v príčinnej súvislosti, s porušením ktorej vznikla žalobcovi škoda.“.

Krajský súd „nepovažoval za dôvodnú námietku odvolateľa, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom a bola porušená zásada kontradiktórnosti a právo žalovaného na spravodlivé súdne konanie, keď na súde prvého stupňa sa mal možnosť k veci vyjadriť,

toto právo aj využil či už podaním niekoľkých písomných vyjadrení alebo svojou účasťou na nariadených pojednávaniach, pričom na pojednávaní konanom dňa 27. júna 2011, na ktorom bolo aj vo veci rozhodnuté, sa aj právny zástupca žalovaného vyjadril tak, že nemá žiadne návrhy na doplnenie dokazovania.“.

Podľa názoru krajského súdu „sa súd prvého stupňa v odôvodnení napadnutého rozsudku vysporiadal s námietkami žalovaného týkajúcimi sa žalobcom predloženého posudku č. 06/2002 z 3. apríla 2002, vyhotoveného spoločnosťou I. spol. s r. o.“.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľ vidí porušenie svojich označených práv v nedostatočnosti odôvodnenia napadnutých rozsudkov. Podľa jeho názoru „z Prvostupňového rozsudku, ani z Druhostupňového rozsudku nie je zrejmé, porušením ktorej konkrétnej právnej povinnosti Sťažovateľa malo dôjsť k vzniku škody. Všeobecné súdy uviedli viaceré právne povinnosti, ktoré mal Sťažovateľ porušiť, avšak opomenuli uviesť, ktoré konkrétne porušenie právnej povinnosti vyvolalo ako svoj priamy následok údajný vznik škody na strane pôvodného žalobcu.“. Sťažovateľ v odvolaní poukazoval na súvisiaci nález Ústavného súdu Českej republiky (IV. ÚS 136/1999), avšak krajský súd sa s touto argumentáciou „vysporiadal iba stručným odôvodnením, že tento nález Ústavného súdu ČR nie je na daný prípad aplikovateľný“.

Podľa názoru sťažovateľa znalecký posudok, ktorý bol predložený v žalovanom konaní, bol vyhotovený „na základe platenej objednávky spoločnosti T., a. s.“, a tak „nenahrádzal v prípade námietok nezávislé znalecké dokazovanie znalcom ustanoveným súdom“. Sťažovateľ preto „navrhol doplniť dokazovanie vypracovaním riadneho, teda nezávislého znaleckého posudku znalcom, ktorého ustanoví súd“. Okresný súd tomuto návrhu nevyhovel a „dokazovanie nedoplnil ani odvolací súd s poukazom na ustanovenie § 120 ods. 4 OSP. Podmienky na nedokazovanie však neboli splnené, lebo Sťažovateľ vo svojich podaniach znalecké dokazovanie navrhoval.“.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„I. Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo dňa 14. 12. 2011 sp. zn. 3 Cob 414/2011 a Okresný súd Bratislava I rozsudkom zo dňa 27. 06. 2011 sp. zn. 26 Cb 201/2003 porušili právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

II. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 14. 12. 2011 sp. zn. 3 Cob 414/2011 a rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 27. 06. 2011 sp. zn. 26 Cb 201/2003 sa zrušujú v celom rozsahu a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.“

Sťažovateľ tiež žiada priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom a navrhuje aj odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu.

Sťažovateľ doručil 27. marca 2012 ústavnému súdu podanie označené ako „*Oznámenie o neprípustnosti Ústavnej sťažnosti podanej 1. 3. 2012*“, v ktorom informuje, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal dovolanie podľa § 237 písm. f) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), a tak „*má... právomoc poskytnúť ochranu najprv Najvyšší súd SR ako súd dovolací pred rozhodnutím Ústavného súdu SR*“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K časti sťažnosti smerujúcej proti rozsudku okresného súdu ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity jeho právomoci vyplývajúci z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy. Ak existuje iný súd, ktorý tam uvedeným právam a slobodám fyzickej osoby alebo právnickej osoby poskytuje ochranu, potom ústavný súd nemá právomoc konať.

V sťažovateľovej kauze mal právomoc poskytnúť ochranu jeho základnému právu na súdnu ochranu a právu na spravodlivé súdne konanie, ktoré mali byť porušené rozsudkom okresného súdu, odvolací súd konajúci o riadnom opravnom prostriedku. Sťažovateľ právo podať odvolanie využil, podstatné pre rozhodnutie ústavného súdu však je, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. Z tohto dôvodu v uvedenej časti ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. Z princípu subsidiarity ako jedného zo základných pojmových znakov právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ochranu pred ústavným súdom nemožno využiť súčasne alebo pred inými prostriedkami nápravy, ktoré má sťažovateľ k dispozícii, ale že sťažnosť je prípustná iba vtedy, ak napriek vyčerpaniu všetkých prípustných právnych možností nápravy naďalej dochádza k porušovaniu základných práv alebo slobôd sťažovateľa (m. m. IV. ÚS 21/02).

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05).

Sťažovateľ podaním doručeným ústavnému súdu 27. marca 2012 informoval, že odvolací rozsudok krajského súdu napadol dovolaním založeným na dôvode podľa § 237 písm. f) OSP, teda na tvrdenom odňatí možnosti konať pre súdom. Fotokópiu dovolania taktiež predložil.

Dovolanie z dôvodu uvedeného v § 237 písm. f) OSP ústavný súd stabilne považuje za účinný právny prostriedok nápravy porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (postupom súdu bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom) (II. ÚS 31/00, II. ÚS 102/04). Táto okolnosť vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci

z čl. 127 ods. 1 ústavy vylučuje právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach porušenia označených základných práv, ak je zrejmé, že sťažovateľ svoje námietky uplatnil v sťažnosti podanej ústavnému súdu, ako aj v dovolaní podanom Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), pričom v čase rozhodovania ústavného súdu nie je dovolacie konanie skončené. Preto musela byť sťažnosť odmietnutá pre jej predčasnosť, keďže o ochrane označených práv, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, bude vo vzťahu ku krajskému súdu rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací. Súbežné podanie dovolania a sťažnosti na ústavnom súde navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje.

Ústavný súd preto zaujal názor (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 358/09), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti na ústavnom súde je sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd sa však v daných okolnostiach musel zaoberať aj úvahou, aké dôsledky bude mať pre sťažovateľa prípadné posúdenie dovolania najvyšším súdom ako dovolania neprípustného. Pre tento prípad ústavný súd, majúci na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny i práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, konštatuje, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní, bude sťažovateľovi lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu (porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54).

A contrario potom platí, že v prípade vecného posúdenia a rozhodnutia najvyšším súdom o dovolaní bude mať sťažovateľ k dispozícii už iba podanie sťažnosti na ústavnom súde v súvislosti s týmto rozhodnutím za obvyklých podmienok.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou v časti smerujúcej proti rozsudku krajského súdu ako súdu odvolacieho meritórne nezaoberal, ale podľa zásady rationae temporis ju odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. apríla 2012